

שמות פרק ב: (טז) ולכהו מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרקטים להשקות צאן אביהו: (יז) ויבאו הרעים ויגרשום ויקם משה וישען וישק את צאנם: (יח) ותבאנה אל רעואל אביהו ויאמר מדוע מהרתו בא היום: (יט) ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן: (כ) ויאמר אל בנתיו ואיו למה זה עזבתו את האיש קראן לו ויאכל לחם: (כא) ויאל משה לשבת את האיש ויתן את צפרה בתו למשה: (כב) ותלד בו ויקרא את שמו גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה:

שמות רבה א, לב: מיד רצתה צפורה אחריו כצפור והביאה אותו, ולמה נקרא שמה צפורה שטיהרה הבית כצפור.

שמות פרק יח: (א) וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים: (ב) ויקח יתרו חתן משה את צפרה אשת משה אחר שלוחיה: (ג) ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה: (ד) ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה: (ה) ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר אשר הוא חנה שם הר האלהים: (ו) ויאמר אל משה אני חתנה יתרו בא אליה ואשתה ושני בניה עמה: (ז) ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבאו האלה:

באותה שעה נטל אשתו ושני בניו והיה מוליכם למצרים, שנאמר "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור וישב ארצה מצרים". באותה שעה נאמר לאהרון, "לך לקראת משה". יצא לקראת משה וחבקו ונשקו. א"ל: משה היכן היית כל השנים הללו, אמר לו במדין. א"ל מה טף ונשים אלו עמך, אמר לו אשתי ובני. אמר לו, ולאן אתה מוליכם, אמר לו למצרים; א"ל על הראשונים אנו מצטערים ועכשיו נצטער גם באלו. באותה שעה אמר לצפורה, לכי לבית אביך. ובאותה שעה הלכה לבית אביה ונטלה שני בניה, לכך נאמר "אחר שלוחיה".

מכילתא דרבי ישמעאל יתרו, מסכתא דעמלק, פרשה א: "ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שלוחיה". רבי יהושע אומר, אחר שנפטרה ממנו בגט. נאמר כאן שלוח ונאמר להלן (דברים כד, א) שילוח, מה שלוח האמור להלן גט, אף כאן גט.

אבן עזרא לשמות יח, ב: "אחר שלוחיה" ... אחר שנתן לה רשות במלון ללכת לבית אביה בשובו לבדו אל ארץ מצרים.

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי יח, ה: "ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה" למה נאמר לפי שנאמר "ויאמר אל משה אני חתנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה" איני יודע בניו שלמשה או בניה ממקום אחר, ת"ל "ויבא יתרו חתן משה ובניו" - בניו שלמשה ולא בניה ממקום אחר.

דברי הימים של משה: ויבא אל רעואל ויספר לו משה את אשר ברח ממצרים ואת אשר מלך על בני כוש ואת אשר לקחו מידו המלוכה ויגרשוהו, ויהי כשמוע רעואל את דבריו אמר בלבו אתנה זה בית הכלא וארצה בו לבני כוש כי נוסם הוא ויקחהו אל בית הסהר ויהי כלוא שם עשר שנים. ויהי בהיותו עצור שמה ותחמול עליו צפורה בת רעואל ותכלכלהו לחם ומים.

ויהי מקץ עשר שנים ותאמר אל אביה לאמר האיש העברי אשר כלאתו זה עשר שנים בבית הסהר ואין דורש ואין מבקש אליו ועתה אם טוב בעיניך אבי נשלח ונראה אם מת ואם חי הוא ואביה לא ידע כי כלכלתהו. ויען ויאמר רעואל הנהיה כדבר הזה להעצר גבר בבית הכלא עשר שנים ולא יאכל ויחיה, ותען צפורה את אביה לאמר הלא שמעת אבי כי אלהי העברים גדול ונורא הוא ומפליא להם בכל עת, הוא הציל אברהם מאור כשדים ואת יצחק מן החרב ואת יעקב מן המלאך בהאבקו עמו, וגם עם זה רבות עשה ויצילהו מיאור מצרים ומחרב פרעה גם מזה יכול למלטהו.

וייטב הדבר בעיני רעואל ויעש כן כדבר בתו וישלח אל הבור לראות מה נעשה בו, ויראו והנה האיש חי ועומד על רגליו ומתחנן אל אלהי אבותיו, ויוציאוהו מן הבור ויגלוהו וישנו את בגדי כלאו ויאכל לחם. וירד האיש אל גנת רעואל אשר אחרי הבית, ויתפלל אל אלהיו אשר עשה אתו נפלאות רבות ויהי בהתפללו ויבט בצדו והנה מטה ספיר מוצב ארצה והוא נטוע בתוך הגנה ויקרב אל המטה והנה חקוק בו שם ה' אלהים צבאות כתוב ומפורש על המטה ויקרא בו ויתלשהו כהתלש עץ יער מסבכו ויהי למטה בכפו.

הוא המטה הנברא בתכל מפעלות אלהים אחרי בוראו שמים וארץ וכל צבאם ימים ונהרות וכל דגתם, ויהי בהגרש אדם מגן עדן ויקח את המטה בידו ויצא ויעבוד את האדמה אשר לוקח משם ויגיע המטה עד נח ואל שם ואל תולדותיו עד הגעתו אל ידי אברהם העברי ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק גם את מטה האותיות ירוש ירש, ויהי כברוח יעקב פדנה ארם ויקחהו בידו ובבואו אל יצחק אביו בארה שבע נטוש לא נטשו וברדתו מצרימה לקחו בידו ויתנהו אל יוסף שכם אחד על אחיו כי באמצו לקחו יעקב מיד עשו אבי אדום.

ויהי אחרי מות יוסף וישבו שרי מצרים בית יוסף ויגיע המטה אל יד רעואל המדיני ובעת צאתו ממצרים לקחו בידו ויטעהו בתוך גנתו, ויבחנו כל גבורי קיני לתלשו בבקשם לקחת צפורה בתו ולא יכלו וישאר בתוך הגן עד בא אשר לו המשפט ויקחהו, ויהי כראות רעואל את המטה בידו ויתמה על ככה ויתן רעואל צפורה בתו למשה.

במדבר פרק יב: (א) וַתְּדַבֵּר מְרִיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה עַל אֲדֹת הָאִשָּׁה הַבְּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי אִשָּׁה בְּשִׁית לָקַח: (ב) וַיֹּאמְרוּ הָרֶק אֵף בְּמִשְׁחָה דָּבַר ה' הֲלֹא גַם בָּנוּ דָּבַר וַיִּשְׁמַע ה': (ג) וְהָאִישׁ מִשָּׁה עֲנֹו עָנְיוּ מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה:

יחזקאל הטרגיקאן, יציאת מצרים, מערכה ראשונה, מחזה שני:

ציפורה: הזר, הארץ כולה מכונה בשם לוב. יושבים בה שבטים בני גזעים שונים, כושים, אנשים שחורים. מושל הארץ אחד הוא, גם אדון וגם ראש צבא יחיד. הוא מנהיגה של עיר זו וגם שופט את בני אנוש בתפקידו ככוהן, והוא גם אבי ואביהן של אלה.

ספרי במדבר פסקה צט: "ותדבר מרים ואהרן במשה" - מנין היתה מרים יודעת שפירש משה מפריה ורבייה אלא שראת את צפורה שאינה מתקשטת בתכשיטי נשים אמרה לה מה לך שאין את מתקשטת בתכשיטי נשים אמרה לה אין אחיך מקפיד בדבר לכך ידעה מרים ואמרה לאחיה ושניהם דברו בו. ר' נתן אומר מרים היתה בצד צפורה בשעה שנא' "וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה" (במדבר יא, כז), כיון ששמעה צפורה אמרה אוי לנשותיהם של אלו בכך ידעה מרים ואמרה לאחיה ושניהם דברו בו.

"האשה הכושית" - וכי כושית היתה והלא מדיינית היתה שנאמר "ולכהן מדין שבע בנות" (שמות ב טז) ומה ת"ל כושית? אלא מה כושי משונה בעורו כך צפורה משונה בנויה יותר מכל הנשים. "כי אשה כושית לקח" עוד למה נאמר? והלא כבר נאמר "על אודות האשה הכושית אשר לקח"! אלא מה ת"ל "כי אשה כושית לקח": יש לך אשה נאה ביופיה ולא במעשיה ביופיה ולא ביופיה כמה שנאמר "נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם" (משלי יא כב) זאת נאה בנויה ונאה במעשיה לכך נאמר "כי אשה כושית לקח".